

16.9.2020

Sivistystoimen vastauksia tarkastuslautakunnalle vuoden 2019 arviointikertomuksen havainnoista

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Yleissivistävän koulutuspalveluiden osalta on tehty omana työnä selvitys sisäisen valvontaa ja riskienhallintaa liittyen, jossa on mm. arvoitu koulutuspalveluihin liittyviä riskejä.

Työhyvinvointi

Työhyvinvoinnin kehittäminen koostuu lukuisista toimista, selvityksistä aina päivittäiseen johtamiseen saakka. Työhyvinvointi liittyen on tehty KEVA:n henkilöstökysely, jonka tulokset ovat julkaistu ja käsitelty mm henkilöstö- ja esimiespalavereissa. Kaupungin tilinpäätöksen henkilöstökertomuksessa ovat keskeiset henkilöstä kuvaavat tunnusluvut ja tilannekuva.

Henkilöstön työhyvinvointiin liittyen kaupunki panostaa merkittäväällä tavalla TYKY-toimintaan. TYKY- ohjelmaan on kirjattu koko kaupungin yhteiset linjaukset ja toimet, jonka on valmisteltu keskushallinnossa. Koko kaupungin yhteiset linjaukset työhyvinvoinnin kehittämiseksi ja toimenpiteet varmistavat henkilöstön tasapuolisen kohtelun eri toimialoilla ja yksiköissä. Päävastuu toiminnan kehittämisestä on henkilöstöpalveluilla.

Toimialoilla ei ole ollut määrärahoja käynnistää syvällisiä henkilöstön kehittämisprosesseja. Toimialat huolehtivat henkilöstön VESO- ja muusta koulutuksesta valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa. Lisäksi henkilöstölle on järjestetty tarvittaessa mahdollisuus työnohjaukseen.

Yleissivistävä koulutuspalvelut

Haasteena on useiden vuosien ajan jatkunut kaupungin myönteinen kehitys, joka näkyy opetuspalveluiden kysynnän kasvuna oppilasmäärien kasvaessa. Vuosina 2009 – 2020 oppilasmäärä on kasvanut 390 oppilaalla ja keskimääräinen oppilasmäärän muutos on ollut + 33 oppilasta vuodessa (syksyn tilastopäivän tieto). Oppilasmäärien kasvu heijastuu väistämättä kustannuksiin. Kaupungin talousarvioissa ei ole riittävästi tunnistettu kasvun ja muuttuvan toimintaympäristö vaikutuksia yleissivistävän koulutuksen resursointiin.

Opettajien virkojen määrän lisääntymiseen on vaikuttanut erityisesti sekä 2018 että 2019 vuosina pitemmällä ajalla kumuloitunut oppilasmäärän kasvu yhteensä yhdeksän opettajan verran ja kahden määräaikaisen opettajan lisäys on tullut valtion erityisavustuksella rahoittaman hanketyön kautta. Määräaikaisia tuntiopettajuuksia on perusopetuksessa perustettu toistaiseksi täytettäviksi viroiksi. Uusia opetusryhmiä on molempina vuosina tullut neljä eli yhteensä kahdeksan. Lisäksi yläkoulun ai-
neenopetuksen tuntiopettajuuksia on lisätty.

Talousarviota laadittaessa arvoitu oppilasmäärä on useana syksynä ollut arvoitua suurempi. Oppilasmäärän kasvu aiheuttaa opetukseen lisäkustannuksia, jos esimerkiksi suunnitellut luokkakoot kasvavat merkittävästi ja pakottavat esimerkiksi opetuksen lisäresursointiin, eikä oppilaita kyetä sijoittamaan olemassa oleviin ryhmiin. Lisäksi oppilaskohtaiset kulut (esim. kirjallisuus-, tarvike- työaine- ja ruokailukulut) nousevat oppilasmäärien kasvaessa. Tämä näkyy myös ruoka- ja siivouspalveluiden sekä kiinteistöpalveluiden määrärahan ylityksinä. Oppilasmäärän kasvaessa myös erityisen tuen, oppilashuollon ja iltapäivätoiminnan palveluiden kysyntä ja kustannukset kasvavat. Oppilashuollon palveluiden eli pääosin koulunkäynnin ohjaajien tarve on lisääntynyt vuosi vuodelta. Tämä nostaa oppilashuollon kustannuksia. Lähtökohtaisesti oppilaalla on oikeus riittäviin opetuksen tukitoimiin. Budjetoinnin vaiheessa on yritetty pärjätä pienemmällä henkilöstömäärällä, mutta toteuttaminen on ollut äärimmäisen haastavaa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt lukion toiminnan osalta erityistä huomiota kaksoistutkimahdollisuuksien edellytysten kehittämiseen, jotka lisäisivät kiinnostusta ja imagoa. Kaksois- eli yhdistelmäutukintojen edellytysten kehittäminen on toisen asteen toimijoiden yhteinen kehittämistehtävä. Lukion opetussuunnitelman uudistus ja lukiolainsäädäntö edellyttävät jatkossa entistä vahvemmin lukion ja korkeakouluasteen yhteistyön syventämistä niin, että lukiossa on kyettävä suorittamaan korkeakoulussa hyväksi luettavia opintoja.

Varhaiskasvatuspalvelut

Lapsimäärä:

Kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa lapsia väheni talousarvioon verrattuna 41 lapsella. Tämä johtuu siitä, että vuorotellen samaa hoitopaikka käyttävien lasten määrä jäi arvioitua pienemmäksi. Lisäksi Keskisen päiväkodin lapsimäärä ja siellä tarvittava henkilöstömäärä erityisesti vuoden lopussa oli arvioitua pienempi. Tilinpäätökseen 2018 verrattuna em. lapsimäärä nousi 18 lapsella.

Henkilöstömäärä:

Varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviä on täytetty syksyllä 2019 seuraavasti: Hakalahden vuorohoitopäiväkotä (4), Keskisen päiväkotiin (1), leikkikerhotoimintaan (1), ja Katajan koulun esioppilaiden iltapäivähoitoryhmä (1).

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien tehtäviä on täytetty syksyllä 2019 seuraavasti: Hakalahden vuorohoitopäiväkotä (2), Joukahaisen päiväkotä (1), Huvikummun päiväkotä (1) ja Simonpuiston päiväkotä (1).

Osa näistä tehtävistä on täytetty pois jääneen tai määräaikaisesti palkatun henkilöstön tilalle. Vuoden 2019 henkilöstötilinpäätöksessä on huomioitu palvelussuhteiden määrä, joka sisältää erilaisilla vapailla olevat henkilöt. Saadun tiedon mukaan vuo-

sien 2019 ja 2018 osalta henkilöstömäärän laskentatapa on ollut erilainen. Henkilöstömäärät eivät ole muuttuneet sillä tavalla kuin tilinpäätösten erot antavat ymmärtää. Tästä johtuen lisäys ei tarkoita sitä, että varhaiskasvatukseen on rekrytoitu lisää 13 vakinaista henkilöä vuonna 2019.

Huoltajille ja lapsille tehdyn ArviD-kyselyn tulokset

Huoltajille ja lapsille on tehty ArviD-kyselyt kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa (perhepäivähoito ja päiväkodit). Molempien kyselyjen koonnit ovat nähtävissä kaupungin [www-sivuilla](http://www.sivuilla) Ajankohtaista- osiossa (julkaistu 26.5.2020). Kyselyiden tulokset olivat erittäin hyviä. Yksikkökohtaisten tulosten käsittelyä on aloitettu siten, että esille nostetaan toiminnan vahvuudet ja mahdolliset kehittämiskohteet. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluissa laaditaan tulosten pohjalta kehittämissuunnitelma.

Yleistä taloudesta

Koulutuspalveluiden talousarviota on jouduttu sopeuttamaan koko kaupungin talousarvion raameihin talousarvion laadinnan lopussa ja ottaen huomioon mihin kaupungin talouden liikkumavara riittää. Tämän takia on otettu tunnistettua riskiä talousarvion laadinnassa. Talousarvio on tehty hyväksytyyn raamiin yhteisesti sopien. Useita vuosia jatkunut kaupungin tiukka taloustilanne ei ole mahdollistanut alibudjetoinnin oikaisua keralla, tähän tarvitaan useamman vuoden aikajakso. Lisäksi väistötilojen aiheuttamat lisäkustannukset heijastuvat sisäisten vuokrien ja siivouksen kustannuksiin sekä opetuksen järjestämisen lisäkustannuksiin, kun koulujen kiinteistöt eivät ole olleet riittävän hyvässä kunnossa. Kiinteistöjen osalta vuonna 2019 tuli uutena kustannuseränä sisäisten vuokrien pääomakustannukset. Sisäiset vuokrat nousivat TP 2018 -> 2019 yhteensä 2.003.300 euroa.

Suurimmat haasteet ovat palkkamäärärahojen riittämättömyys erityisesti sijaisten ja tilapäisten työntekijöiden osalta. Palkkojen jaksotuksiin ei ole saatu budjettiin määrärahavarausta. Suurimpia paineita oli opetuksen, oppilashuollon ja iltapäivätoiminnan palkkakustannusten osalla. Tilinpäätöksen 2018 palkkasumma oli -13.702.041 € ja vuoden 2019 talousarvion palkat olivat -13.887.470 €, joten muutos oli vain -185.430 euroa, joka tarkoittaa 1.35 % muutosta. Tulojen osalta talousarvio toteutui hyvin, sillä tulot olivat 483 705 euroa budjetoitua suuremmat. Tulojen ylitys selittyy mm. hanketoiminnan budjetoinnin varovaisuudella, tehokkaalla lastensuojelulain perustella tehtävällä laskutuksella. Lisäksi iltapäivätoiminnan maksuja kertyi ennakoitua enemmän ja hanketoiminnan tuottoja kertyi myös ennakoitua enemmän.

Koulutuspalvelut eivät vastaa koulujen kiinteistö-, siivous- tai ruokapalveluista ja tilojen ylläpidosta sekä tarkoituksenmukaisten tilojen järjestämisestä. Nämä toiminnot ovat tilapalveluiden vastuulla. Opetuksen arjessa useat väistötilat ovat haasteena, samoin lisäkustannukset jotka rasittavat koulutuspalveluiden budjettia. Tilapalvelut ovat keskeisessä roolissa yhdessä ympäristöterveydenhuollon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaatioiden kanssa ratkaistaessa kiinteistöjen mahdollisia sisäilmaongelmia.

Lukion vetovoimaisuus on noussut ja opiskelijamäärä on kasvanut syksyn 2014 pohjaluvusta 233 vuoteen 2019 lähes 300 opiskelijaan. Lukion opiskelijamäärän kasvun voi ennustaa jatkuvan, koska lähivuosina perusopetuksen päättävät ikäluokat ovat aiempia ikäluokkia suurempia.

Sivistystoimen investointien toteutuivat suunnitelman mukaisesti ja määrärahaa jäi tarkan priorisoinnin ansioista myös käyttämättä.

Nuorisotoimen osalta ei ole erityismainintoja.

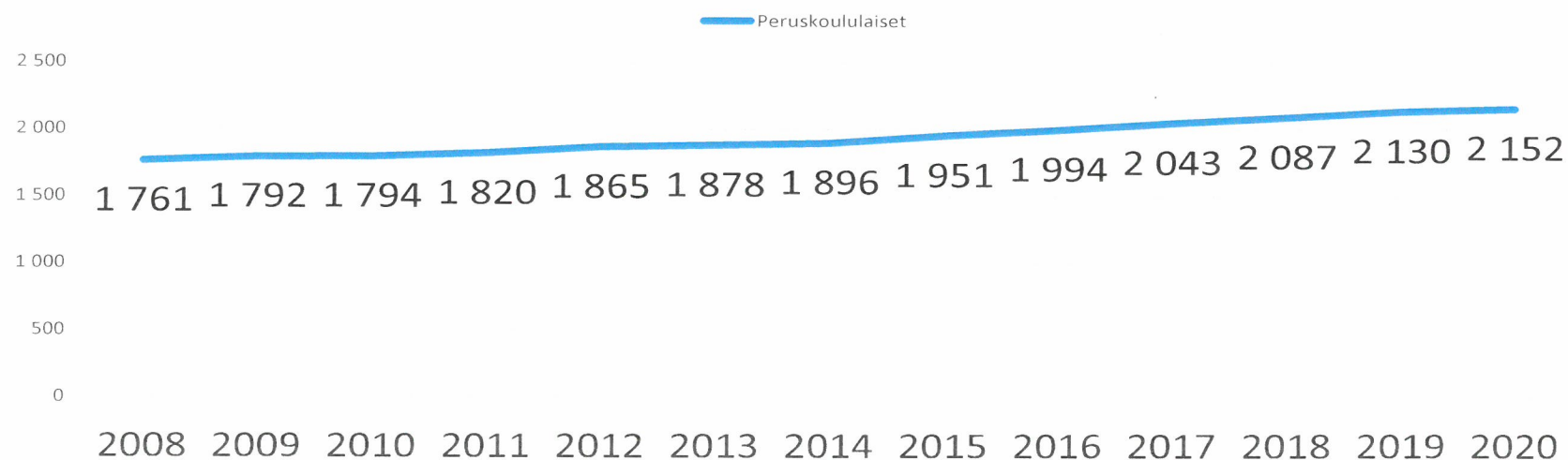
Tarkastuslautakunnan tekemät yleiset havainnot pyritään huomioimaan sivistyspalveluiden toiminnassa sekä sen kehittämisessä.

Liite 1. Yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärien kehitystä kuvaavat taulukot

Lisätietoja Sivistysjohtaja Kai Perttu, puh. 044 4294 314, talouspäällikkö Tuomo Kallio, puh. 044 4294 315, etunimi.sukunimi@ylivieska.fi

Oppilasmäärien kehitys 2008 – 2020

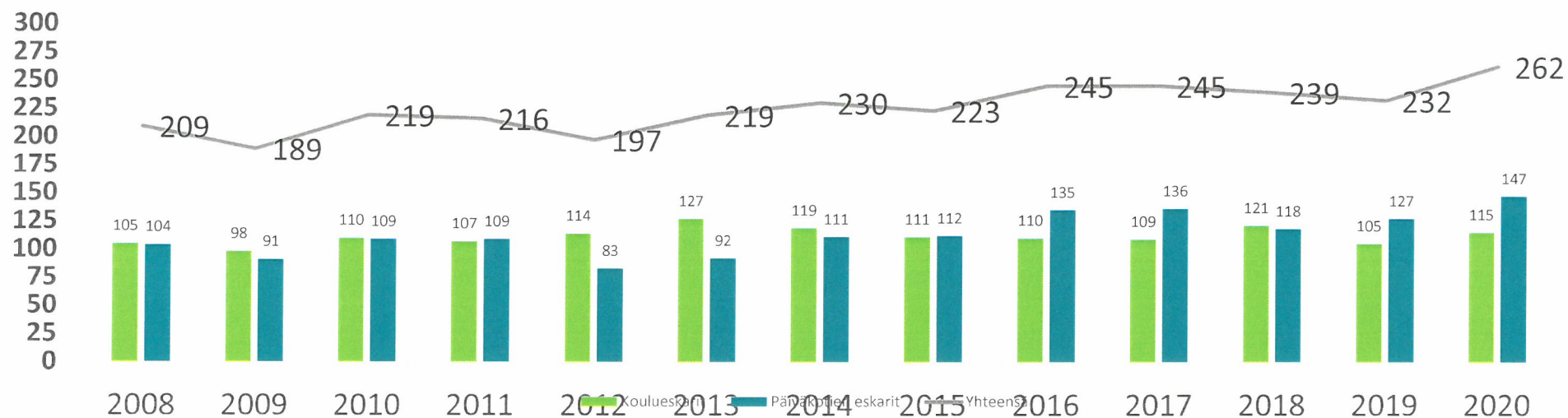
Perusopetuksen oppilasmäärän kehitys 2008 - 2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	20.9.2019 Syksy ennakko	
Perusopetus yht	1 761	1 792	1 794	1 820	1 865	1 878	1 896	1 951	1 994	2 043	2 087	2 130	2 152	Muutos Ka	Muutos
Muutos ed.vuosi		31	2	26	45	13	18	55	43	49	44	43	22	2009 - 2020	lkm yht

Esikoululaisten määrien kehitys 2008 – 2020

Esikoululaisten määrät 2008 - 2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	20.9.2019	19.8.2020		
Koulueskarit	105	98	110	107	114	127	119	111	110	109	121	105	115	Muutos	KA
Päiväkotien eskarit	104	91	109	109	83	92	111	112	135	136	118	127	147		
Yhteensä	209	189	219	216	197	219	230	223	245	245	239	232	262		

Lukion opiskelijamäärän kehitys 2007 – 2020

Lukion opiskelijamäärä 2007 - 2020

